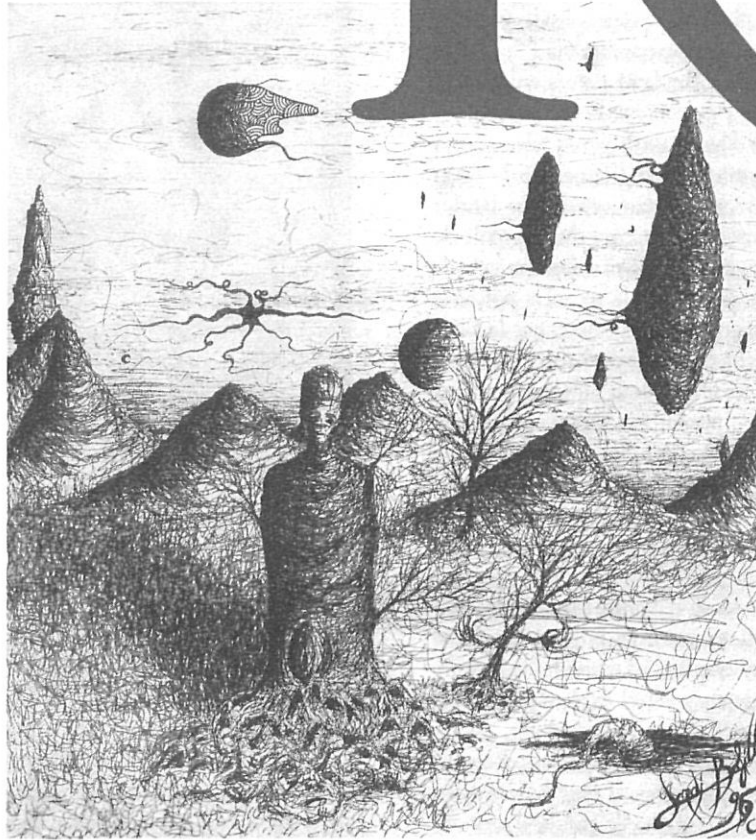

Fulls de la *R*evista

Il·lustracions de Jordi Bofill

Semblances

Xavier Xargay i Oliva

HI HA SEMBLANCES aterridores i n'hi ha d'afalagadores.

Jo m'assemblo a en Manolo Escobar. Encara que no sapiguen a quin dels dos tipus de semblances col·locar-me, jo ho tinc molt clar: m'afalaga, quan vaig pel carrer, que la gent em conegui –o em confongui– i em cridi i em saludi. M'omple.

I entenc molt bé que hi hagi gent que es presenti a concursos televisius per imitar algun cantant famós, o algun actor. Tots tenim dret als nostres cinc o deu o quinze minuts de televisió. Jo vaig aprofitar els meus deu minuts de fama: amb patilles i un tupè enganxós, fals, entatxonat en una americana creuada i uns pantalons estrets de franel·la blava, vaig cantar davant de milers –potser milions– de persones una cançó d'en Manolo Escobar. I no vaig pas fer un mal paper, no.

L'endemà d'haver sortit a la tele, la gent m'abraçava pel coll i m'estampava petons al front, em donava copets a l'esquena mentre esclatava en unes rialles rotundes, franques, ressonants; m'encaixava la mà, em cridava a tall de broma «Ei, Manolo! Has trobat el carro!». I reien feliços de fer-me aquella broma perquè les persones anònimes, grises, vulgars, corrents, senten la necessitat de burlar-se dels famosos, es desfoguen posant-los al seu nivell, una mica per desempallegar-se d'aquella admiració tan irritant; i com que no tenien cap més famós a mà, es burlaven de mi. Jo acceptava les bromes amb bonhomia, entenia que els acudits naixien, en el fons, de l'enveja, i comprenia que jo era, per ells, una mena de símbol: si jo havia pogut sortir a la tele, què no podrien fer ells?

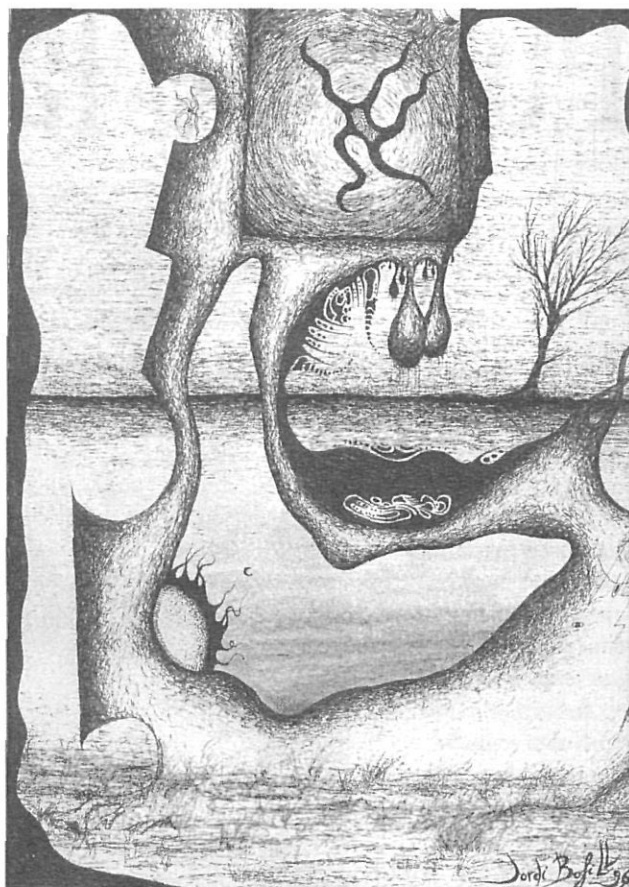
Però encara no havia passat una setmana que els ressons de la meva fama s'havien extingit. Jo bé que procurava revifar el caliu a l'hora d'esmorzar, al bar, davant d'un *quinto* i un entrepà de xoriço; o havent dinat, mentre fèiem el *trifásic*. Algú encara reia, comentava un detall, aquell gall que se'm va escapar, aquell gest de torero dedicant un *pase* a la plaça entera, les patilles falses...; però la majoria ja no m'escoltaven, quasi ni em miraven, devien considerar-me un *fatxada* que ha tingut una experiència extraordinària i ara ens la refrega pels morros: d'aquells acudits, l'endemà només en quedava l'enveja que els rosegava per dintre.

I va ser una setmana després d'haver sortit per la tele, que em vaig adonar que la tele t'il·luminava, et llançava a la fama momentània per xuclar-te de seguida. Vaig sentir una buidor intensa, la buidor d'haver aconseguit una cosa durant molt de temps esperada i que, una vegada la tens, es difumina com la boirina primaveral; no en queda res tret de la recança, potser la rancúnia perquè allò ha durat tan poc. Em vaig adonar que la meva semblança amb en Manolo Escobar –i tantes d'altres de tants d'altres participants que varen compartir amb mi uns entrepens ressecs i sense tomata, una sala de maquillatge polsosa i freda, un cafè aigualit, com de restes de mitjà, i les rialles llimades de la presentadora guapa i distant que en cap moment, mal que ho semblés així a la pantalla, no ens va dedicar ni una mirada d'esquitllentes– és una semblança falsa, vanitosa, que omple uns instants de programació i d'orgull, però que els buida de seguida i amb les escorrialles s'emporta un trosset d'il·lusió, fins –gosaria dir– de vida. I em sembla que va ser aquesta buidor postfama momentània la que em va convèncer que calia tenir un fill, un altre ser que se m'assemblés, no limitar-me a ser el doble d'en Manolo Escobar, sinó tenir, jo també, en certa manera, el meu doble.

I aquí comença la meva experiència amb les semblances que he qualificat d'aterridores, perquè estan fetes no de similituds físiques, materials –un nas, uns llavis, uns ulls–, sinó de gestos, d'actituds, d'idees manllevades. Són unes semblances que redueixen la persona imitada –l'original– a ombra, a una imatge de televisió gravada i vista mil i una vegades, pigallada, nevada, guixada, de perfils esborrats i contorns discontinus. Fa més de mig any, l'últim dia de reis, que vaig descobrir a casa una d'aquestes semblances. M'ha tret el son.

Veureu. Quan vaig anar a la tele estava a punt de fer quaranta anys i encara era solter i sense compromís. La mateixa audàcia que em va portar a apuntar-me al concurs televisiu em va conduir a la decisió de casar-me. L'experiència de la tele m'havia fet pensar molt i vaig veure clar que em calia tenir un fill. Em vaig casar, només, per *tenir descendència*. La meva dona, Camil·la, ni era –ni és– especialment guapa ni me l'estimava especialment; l'apreciava, la respectava, la vaig tractar bé durant un temps, i durant un temps no li va faltar de res. Quan li vaig dir per casar-nos en va respondre que sí amb els ulls clucs, sense ni pensar-s'hi. Quan li vaig dir que volia tenir un fill em va dir que a ella també li faria molta il·lusió tenir un nen. Quan li vaig dir de posar-nos-hi de seguida em va dir que potser encara no era el moment, i va començar a donar-me llargues que jo no entenia. Fins que al cap de quatre anys, i molta insistència per part meua –amb alguna amenaça inclosa–, va acceptar tenir un nen, amb tanta mala fortuna que va sortir nena.

La setmana passada la nena va fer dos anys. És rossa, ulls blaus i encantadora. Encara que jo volia, tant sí com no, un nen –si puc, i res no m'ho impedeix, anirem a buscar el nen quan la Jennifer sigui una mica més gran–, quan vaig veure la Jennifer, no me'n vaig pas penedir gens. Encara no havia nascut que ja estimava més la meua

filla que la meua dona. Durant els primers divuit mesos, em queia la bava quan estava amb la Jennifer, quan la banyava, quan li donava el menjar i li havia d'eixugar la cara plena de farinetes, quan la vestia, quan li rentava el cul. A vegades, quan la banyava, mentre la nena esquitxava a tort i a dret i llançava uns xisquets escardadissos que es barrejaven amb les rialles profundes, innocents i amb el clapoteig dels peus a l'aigua, l'observava atentament, de perfil, de cara, de dalt, de baix. Hi havia dies en què pensava que potser la barbata era com la de la mare, la meua mare, vull dir; però de seguida m'adonava que no. En ocasions hagués jurat que els ulls, grossos i una mica sortits, per molt que tinguessin el color dels de la meua dona, podrien ser com els meus, però tampoc. M'hi escarrassava de valent i no aconseguia treure'n l'entrellat. És cara rodona, com jo; de fet és l'única cosa en què se m'assembla. Tampoc és que s'acabi d'assemblar a la meua dona, tret del color dels ulls i dels cabells. Ni els llavis, ni els pòmuls, ni el nas, ni el front... Res no acaba de ser definible, res no acaba de ser ni com jo ni com la Camil·la. Ja sé que, a mesura que vagi creixent, s'assemblarà a mi o a ella.

Quan em vaig assabentar que els nens imiten els gestos dels pares, vaig esforçar-me a controlar els seus moviments: la manera com pujava i baixava de la trona, la seguretat amb què agafava el comandament a distància del vídeo i de la tele, el ritme graciós i titubejant amb què ballava la música que a mi m'agradava, el posat del cap quan s'estirava al sofà amb un dit a la boca i amb la mà esquerra agafant pels pèls una nina de drap, l'aclucar d'ulls quan li eixugava els cabells amb l'eixugador, la naturalitat amb què es posava la mà oberta a la boca i tirava petons fent un soroll mullat a tothom qui passava... Observar-la va acabar essent una obsessió: quan era a la

feina només em mirava la fotografia, quan era a casa només estava per ella. La Camil·la va passar no a un segon terme, sinó a un tercer i, fins i tot, un quart. Ella es va distanciar de mi, vàrem començar a discutir, a enfadar-nos de debò. Una vegada –no recordo quin era el motiu de la discussió, encara que devia ser la poca atenció que jo li dedicava i la meva obsessió per la nena– em va amenaçar de deixar-me i endur-se'n la nena. Hi va haver un daltabaix. La vaig arreplegar pels cabells i la vaig rebotir per terra, i amb el dit al coll vaig estar a punt d'ofegar-la. Li vaig dir, cridant com un boig, que pobre d'ella que em tornés a amenaçar d'agafar-me la Jennifer i que pobre d'ella que se li acudís tocar el dos i emportar-se-la. Pobre d'ella!

Potser aquella discussió violenta era just el que necessitàvem tots dos. Ens vàrem desfogar –jo sobretot, ho reconec–, ens vàrem dir quatre veritats que se'ns estaven podrint per dintre i ens feien mal, a nosaltres i a la Jennifer. Des d'aquell dia, la vida matrimonial i familiar va ser plàcida, còmoda, suau. L'única taca vàrem deixar-la per més endavant i jo m'hi vaig avenir: el nen el tindriem quan la Jennifer tingués quatre o cinc anys. Mentrestant, jo continuaria dutxant la Jennifer, estirant-la al canviador, pentinant-li els cabells molls de colònia dolça i neutra, petonejant-la sorollosament per tal que rigués movent la barbata i aclucant els ulls, fent-li massatges a l'esquena amb la meua mà aspra d'oficial metal·lúrgic de primera i amb contracte indefinit. M'agradava el tacte esponjós de l'esquena de pell mòrbida, ossos tous i omòplats que semblaven tendrums; la sensació d'acariciar-li la panxa, de sentir-li la curvatura precisa de les costelles, la duresa fins a cert punt flexible de les plantes dels peus m'ocupava els vespres, em relaxava, em feia feliç. Immensament feliç.

I continuava obsessionat per trobar-li alguna semblança amb la Camil·la o amb mi, o amb els meus pares. Revisava fotos velles, on se'm veia a mi de nen, disfressat de pistoler o de futbolista, a sobre la vespa del pare o a dins del 600 acabat de comprar, a coll del meu avi, satisfet i orgullós, o de la meua àvia, malalta ja irreversiblement. Remirava les fotos de la Camil·la, vestida de ballarina, o pujant en un tricicle de ferro rovellat, o agafada de la mà del seu germà, cinc anys més gran que ella. Res. Ni una miserable espurna de semblança. No sabia veure-hi res.

Fins al dia de reis d'aquest any.

Jo abraçava la Camil·la passant-li el braç esquerre per l'espatlla. Mentre la Jennifer desembolicava un paquet amb una nina –un ninot, parlant amb propietat–, vaig copsar el gest. Era una rialleta de

satisfacció, un punt autosuficient, com si pensés que aquell regal era previsible i ella ja ho havia endevinat; la rialleta li esbiaixava una mica els llavis, de fet reia amb el costat esquerre de la boca, mentre alçava una mica la barbata. La meua dona va fer el mateix gest quan li vaig demanar per ballar la primera vegada i quan em va dir que sí davant del capellà. Em vaig mirar de reüll la Camil·la i ella estava fent el mateix gest, mentre movia l'espatlla per treure's de sobre el meu braç. Jo podia assemblar-me a en Manolo Escobar, però la meua filla seria pastada a la seva mare. Jo, tan preocupat, tan obsessionat, no deixava, de moment, cap imatge viva meua. La Camil·la, en canvi, sense preocupar-se'n tant com jo, obtenia allò que jo frisava per tenir: la semblança de la meua filla.

Vaig trencar l'encant del gest repetit cridant l'atenció de la nena:

– Com es dirà el nino?

Em va mirar desconcertada, com si no compregués per què interrompia les sensacions de novetat, de coneixença, de possessió que devia estar experimentant. Va aixecar les espatlles (Déu meu!, tal com ho feia la Camil·la quan se li'n fotia alguna cosa!) i va dir amb veu molt baixa, burlleta potser:

– Com el papa!

I va riure aixecant la part esquerra del llavi i alçant tot just una mica la barbata. Li vaig riure la gràcia, mal que el gest, dues vegades repetit, era feridor, atterridorament feridor. Després de l'escena em vaig fer el ferm propòsit de vigilar la meua filla de prop, per controlar els seus gestos, per mantenir encara alguna esperança. Considerava que jo, doble d'en Manolo Escobar, tenia dret a tenir un doble, una imatge feta a semblança meua, que em perllongués.

L'obsessió em va agrar el caràcter. Discutia amb la Camil·la per no res i les discussions eren cada vegada més fortes. Observava la nena mentre ella menjava, mentre jugava al menjador, mentre corria pel camp, mentre esquitxava altres nens a la platja, mentre la seva mare li canviava la roba, li donava el sopar, la pentinava...

I cada vegada jo copsava més gestos de la seva mare, femenins, infantils, més innocents i més purs, però també més radicals. Veia en aquella gesticulació nova i fresca de la Jennifer, els gestos com més gastats, indefinits i inconcrets, però també reals, de la seva mare. La captinença indolent amb què es gratava la cella, el neguit amb què es mossegava l'ungla del dit gros, la frisança momentània i ràpidament passada amb què es fregava els ulls abans d'anar a dormir, la manera tova com posava els llavis quan feia un petó de bona nit o de bon dia, les carícies maldestres que m'humitejaven els ulls, el front i el nas i em deixaven a la part interior del llavi de baix un gust de sorra i de pols i de ninot de goma, l'interès amb què es mirava si duia les calces molles, o les mirades desconsolades amb què acompanyava la petició per anar al wàter; tot allò, i més, era la seva mare. I la Camil·la ho sabia, i n'estava orgullosa, i permetia que jo l'escriués, la insultés, la maltractés i que, en alguna ocasió, la bufetegés, perquè era conscient que ella tenia allò que jo més desitjava: la semblança de la nostra filla, de la seva filla. I mentre ho mantingués, sempre seria jo el vençut.

Potser per tot això, potser perquè el nen no acabava d'arribar i la Jennifer la sentia més i més llunyana, potser perquè jo havia acceptat, frustrat, ser, només, el doble vulgar d'en Manolo Escobar i no tenir-ne cap, jo, de doble; potser per tot això, i per cansament, no em va sorprendre gens –ni tan sols em va espantar– veure, abans d'ahir, que la Jennifer, sota la complaguda i condescendent mirada de la seva mare, agafava el nino d'aquells reis maleïts i, somrient amb el costat esquerre de la boca mentre alçava una mica la barbata, li tallava el coll parsimoniosament.

Xavier Xargay i Oliva

